

NORMATIVNI TEMELJI DELOVNIH IN SOCIALNIH RAZMERIJ

Dr. Zvone Vodovnik: *Normativni temelji delovnih razmerij in Normativni temelji socialnih razmerij*. Študijsko gradivo v dveh delih, GV Založba, Ljubljana 2013, 204 in 186 strani.

1. UVOD

Avtor je učbenik Normativni temelji delovnih in socialnih razmerij razdelil na dva dela. V prvem, ki vsebuje šest poglavij, obravnava normativne temelje delovnih razmerij, v drugem pa v sedmih poglavjih normativne temelje socialnih razmerij.

Oba dela monografije vsebujeta obsežno domačo in tujo literaturo, pravne ter druge vire. Prvi del je opremljen z 272, drugi pa s 184 opombami pod črto. Besedilo prvega dela obsega 201 strani, drugega pa 185 strani. K vsakemu delu je dodano kazalo, ki zagotavlja preglednost. Monografija sistematično in celovito predstavi glavna področja individualnega in kolektivnega delovnega prava ter prava socialne varnosti. Gre za področja, ki so v slovenski znanstveni in strokovni literaturi slabo obdelana. Posebno vrednost knjigi daje obravnava posebnosti delovnih razmerij javnih uslužbencev, saj je uslužbensko pravo v teoriji še dokaj neraziskano. Delo je pomembno tudi zato, ker zaposlitvena in socialna razmerja povezuje v celoto in jih predstavi tudi skozi vidik ustavne ureditve. V posameznih poglavjih delo odlikuje tudi prikaz evropske pravne ureditve obravnavanega področja, ki je upoštevno za Slovenijo kot članico in njene državljane. To so razlogi, zaradi katerih je mogoče trditi, da bo publikacija dobrodošla ne samo študentom, ki jim je zlasti namenjena, temveč tudi kot pregledni pripomoček drugim bralcem, ki se želijo seznaniti s pomenom glavnih področij dela in sociale ter s temelji delovnega in socialnega prava.

2. NORMATIVNI TEMELJI DELOVNIH RAZMERIJ

V prvem delu avtor predstavi delo kot človekovo dejavnost, ki ga lahko opravlja sam ali v različnih oblikah organizacij, kjer je delo vodeno in urejeno s pravili delovnega prava. Sledi pregled ustavnih temeljev razmerij na področju dela, zaposlovanja in socialne varnosti. Z vidika delovnega in socialnega prava razloži različne funkcije ustavnih pravil, to je urejevalno, usmerjevalno in interpretativno. Poudari nekatera pomembna ustavna načela, ki se nanašajo na delovna in socialna razmerja, kot je na primer načelo demokratičnosti, pravne in socialne države, načelo varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin (svoboda dela, socialne varnosti, zdravstvenega varstva, izobrazbe in šolanja, ustvarjalnosti, sindikalne svobode, pravice do stavke ...). Avtor razloži pristojnosti Ustavnega sodišča Republike Slovenije na področju delovnih in socialnih razmerij ter predstavi glavne elemente postopka pred tem sodiščem. Za tem predstavi povezanost med delovnim in socialnim pravom ter civilnim, kazenskim, upravnim, mednarodnim in statusnim oziroma korporativnim pravom. Oriše tudi pristojnosti posameznih državnih organov na obravnavanem področju in vpliv pravnega reda EU na nacionalno pravno ureditev delovnih in socialnih razmerij. Tretje poglavje prvega dela monografije o delovnih razmerjih je v celoti namenjeno predstavitvi značilnosti individualnega delovnega prava. V tem delu avtor oriše pregled pravic in obveznosti delavca in delodajalca ter vseh pomembnejših institutov delovnega razmerja. Obsežno predstavi tematiko sklepanja pogodbe o zaposlitvi in njenih različnih oblik; nadaljuje s predstavitvijo pravic, obveznosti in odgovornosti strank pogodbe v času trajanja pogodbe o zaposlitvi (delovni čas, izobraževanje, disciplinska in odškodninska odgovornost). Podrobno oriše različne načine prenehanja pogodbe o zaposlitvi, vključno z ureditvijo pravnega varstva nekaterih (ranljivih) kategorij delavcev, ter nadzor nad izvajanjem delovne zakonodaje. Kolektivna delovna razmerja avtor obravnava v četrtem poglavju, v katerem izčrpno opiše socialni dialog na evropski in nacionalni ravni. Podrobno predstavi pravno ureditev kolektivnega sporazumevanja, zlasti kolektivnih pogodb od sklenitve, veljavnosti do prenehanja. Predstavi tudi tematiko sodelovanja zaposlenih pri upravljanju ter stavko, ki je legitimno sredstvo delavcev, s katerim lahko ti izvajajo pritisk na delodajalce, da bi dosegli boljše delovne pogoje ali uresničili druge ekonomske in socialne pravice. Avtor predstavi tudi izbrane primere iz sodne prakse, ki se nanaša na zakonitost stavke. V petem poglavju celovito predstavi posebnosti delovnopravnega položaja javnih uslužbencev. Oriše vse pomembnejše pravne institute, ki so urejeni kot posebni na področju uslužbenskih razmerij, kot so delovna mesta, nazivi, položaji, javni natečaj, izobraževanje, premestitve, prenehanje delovnega razmerja in podobno. Poseben poudarek nameni plači v javnem sektorju s predstavitvijo vseh njenih

glavnih sestavin (osnovne plače, dodatkov in delovne uspešnosti), kakor tudi sistemizaciji, kadrovskemu načrtu in kadrovske evidenci. Zadnje, šesto poglavje prvega dela učbenika se nanaša na individualne in kolektivne delovne spore, kakor tudi zunajsodno reševanje sporov, vključno s posebnostmi postopka pred delovnimi in socialnimi sodišči. Avtor ob tem obravnava in prikaže tudi pravni sredstvi zaradi kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in sicer ustavno pritožbo, o kateri odloča Ustavno sodišče Republike Slovenije, in tožbo, ki jo lahko prizadeti po izčrpanju vseh domačih pravnih poti vložijo na Evropskem sodišču za človekove pravice.

3. NORMATIVNI TEMELJI SOCIALNIH RAZMERIJ

Drugi del monografije obravnava tematiko pravne ureditve socialne varnosti. Avtor razloži različne sisteme socialne varnosti. Obsežneje predstavi tiste, ki danes v večini evropskih držav, vključno s Slovenijo, temeljijo na obveznih socialnih zavarovanjih – pokojninskem, invalidskem, zdravstvenem in zavarovanju za primer brezposelnosti. Zanje je značilno, da se financirajo zlasti z obveznimi prispevki. Drugi v svetu uveljavljeni modeli preprečevanja in odpravljanja posledic uresničevanja socialnih tveganj se financirajo zlasti iz državnega in občinskih proračunov. Njihova glavna vloga je socialno varstvo, ki obsega denarne dajatve in storitve, ki imajo naravo socialne pomoči. Poseben poudarek avtor nameni načelom socialne varnosti (enotnosti, vzajemnosti, solidarnosti, univerzalnosti, demokratičnosti in drugim), ki so predvsem pomembna kot okvir za oblikovanje predpisov in razlago pravnih norm. Za trg dela, zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti avtor med drugim navaja: »Značilnosti zaposlovanja in trga dela so ključnega pomena za narodno gospodarstvo kot tudi za posameznika, njegovo preživljanje, socialni položaj njega in njegove družine ter kakovost življenja.« Ob upoštevanju teh izhodišč predstavi pomen in vlogo aktivne politike zaposlovanja in pravic zavarovancev za primer brezposelnosti (denarno nadomestilo). Predstavi tudi novo zakonsko ureditev štipendiranja (2013) ter glavne značilnosti Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije. Pri orisu veljavnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja avtor razčleni posamezne institute tega sistema (starostno in predčasno pokojnino, pravice invalidov in druge), uveljavljanje in varstvo pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, njegovo financiranje in organiziranost. Enako predstavi tudi zdravstveno zavarovanje in zdravstveno varstvo. Socialno varstvo avtor prikaže v šestem poglavju knjige. Razčleni vlogo države pri zagotavljanju socialnega varstva. Posebej predstavi denarne socialnovarstvene pravice (denarna socialna pomoč in varstveni dodatek) in socialnovarstvene storitve (osebna pomoč, pomoč družini, institucionalno varstvo in druge). Sedmo poglavje na-

meni starševskemu varstvu in družinskim prejemkom. Predstavi vrste starševskega dopusta, to je porodniški, očetovski, dopust za nego in varstvo otroka ter posvojiteljski dopust, ter družinske prejemke, določene z zakonom (starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek).

Etelka Korpič Horvat,
univerzitetna diplomirana pravnica, doktorica pravnih znanosti,
sodnica na Ustavnem sodišču Republike Slovenije

Prikaz knjige

UDK: 349.2/.3(049.3)

KORPIČ HORVAT, Etelka: Normativni temelji delovnih in socialnih razmerij**Pravnik, Ljubljana 2014, let. 69 (131) št. 5-6**

Prof. dr. Zvone Vodovnik v publikaciji v dveh delih z naslovoma *Normativni temelji delovnih razmerij* in *Normativni temelji socialnih razmerij* prikaže strukturiran pravni pregled delovnega prava in prava socialne varnosti. Obravnava delovna razmerja delavcev in posebnosti, ki veljajo za delovnopravni položaj javnih uslužbencev. Pomemben del nameni tudi kolektivnemu delovnemu pravu z obravnavo tematik kolektivnega sporazumevanja, sodelovanja zaposlenih pri upravljanju in stavke. Posebno poglavje nameni reševanju individualnih in kolektivnih delovnih sporov. V drugem delu obdela posamezne sisteme socialnih zavarovanj in socialnega varstva, vključno s starševskim varstvom. Publikacija, ki je sicer namenjena predvsem študentom, tudi drugim bralcem ponuja pravni pregled navedenih področij.

Book Review

UDC: 349.2/.3(049.3)

KORPIČ HORVAT, Etelka: Regulatory Bases of Labour and Social Law Relations**Pravnik, Ljubljana 2014, Vol. 69 (131), Nos. 5-6**

In his book, issued in two volumes entitled *Regulatory Bases of Labour Relations* and *Regulatory Bases of Social Law Relations* respectively, professor Zvone Vodovnik sets out a structured legal review of labour law and social security law. The author analyses the employment relationships of employees and the specifics that apply to the labour law status of civil servants. He also emphasises the importance of collective labour law by addressing the topics of collective bargaining, employee participation in management, and strike. A special chapter is devoted to individual and collective labour law dispute resolution. In the second volume, individual social insurance and social security systems are analysed, including the regulation of parental care. The book is intended primarily for students; notwithstanding it will also present an overview of the mentioned legal areas to other readers.